

Marges i vinyes del nostre passat

Cervelló l'any 1922

L'any 1922, concretament el mes de setembre, faltava només un any perquè el general Miguel Primo de Rivera donés el cop d'estat militar, que portaria un govern dictatorial a l'Estat espanyol, que va durar tot un període de set anys (1923-1930).

A Cervelló, com la gran majoria de les poblacions, alienes als esdeveniments polítics que s'esdevindrien un any després (13 de setembre de 1923), seguien la seva vida quotidiana. Per tant, en aquest any de 1922 els cervellonins varen tenir una diversitat d'esdeveniments de certa importància que tot seguit ens plau anar-los detallant.

1- Un nou estendard de la Coral Diana de Cervelló

En primer lloc volem comentar, que el diumenge, dia 27 d'agost de 1922, a Cervelló s'hi esdevingué una festa molt important per a la població amb motiu de la inauguració de l'estendard

Estendard de la Coral Diana, possiblement fet l'any 1864 i que fou substituït l'any 1922

de la Societat Coral Diana, que suplia un altre de més antic, que possiblement es creà l'any 1864 quan la societat feia un any de la seva fundació.

L'acte fou un fet important i per donar-hi més rellevància van venir un nombre considerable de delegacions corals amb els seus estendards. Eren les entitats Corals que constituïen la "Unió de Societats Corals i Orfeons de Clavé". Aleshores la Federació de Cors de Clavé, com a tal, encara no existia¹.

Tots els representants claverians es van concentrar a l'Ateneu Benèfic i Instructiu de Cervelló, llavors domicili social de la Coral Diana. Des de l'Ateneu i enarborant els seus respectius estendards, es van dirigir en comitiva, tot fent una mena de cercavila, cap a l'Ajuntament de Cervelló, en aquell moment presidit per Josep Casanellas Campderrós. La comitiva anava precedida pel president honorari dels cors de Clavé, en Daniel Samsó, acompanyat de Noel Llopis, president de la Creu Roja de Barcelona i, evidentment, pel president de la Coral Diana, senyor Antoni Casanovas.

Un cop foren rebuts per l'alcalde es van intercanviar un seguit d'efusives paraules per donar més realçament a l'acte. En finalitzar els parlaments l'alcalde va sortir al balcó de l'Ajuntament, acompanyat de les respectives personalitats. Davant la congregació de cantaires claverians i del públic en general, l'alcalde féu lliurament del nou estendard al senyor president de la Coral Diana, Antoni Casanovas. Lliurament que fou elogiat i aplaudit fervorosament per tots els assistents. Tot seguit, la Coral Diana, sota la batuta inconfusible del seu mestre-director, Emili Serra Mac, varen cantar l'Himne a Clavé d'Apel·les Mestres amb música de Cassià Casademont i el Cant a la vinya d'Àngel Guimerà i música d'Enric Morera.

Seguidament la Coral, les diferents autoritats, personalitats i públic assistent, es varen traslladar a l'Ateneu on es va fer l'acte principal de la Inauguració de l'estendard de la

Segons una publicació de la mateixa Coral Diana, publicada el 7 de maig de 1989, aquest és l'estendard que es va confeccionar l'any 1954 amb motiu de l'afiliació de la Coral a la Federació de Cors de Clavé.

Coral Diana. L'escenari estava engalanat amb les senyes identitàries de les societats corals concurrents en aquell acte. En primer lloc el president de l'Ateneu Benèfic de Cervelló, senyor Salvador Muntaner², va dirigir unes paraules, seguides pel representant de la Unió de Cors, senyor Fortuny, que va parlar amb nom de les societats corals; tot seguit agafà la paraula el senyor Llopis, de la Creu Roja de Barcelona, i tancà el torn de paraules el president de la Unió de Societats Corals i Orfeons de Clavé, Daniel Samsó.

Tots els parlaments es van dirigir a exaltar i lloar l'obra de Josep Anselm Clavé. Enaltiren la labor de les societats corals tot emfatitzant-se vehement perquè el nou estendard de la Societat Coral Diana assolís els mateixos triomfs que havia assolit l'antic estendard que, segons el periodista de La Vanguardia, va ser estrenada l'any 1862. És una data que no sabem si realment és correcte, puig que com hem repetit diverses vegades la Coral Diana es crea el dia 1 de febrer de 1863 i l'antic estendard, que ha arribat fins els nostres dies, tenia incrustat l'any 1864. Per tant, entenem que l'estendard de la Coral no deu ser de l'any 1862 sinó de l'any 1864.

Abans d'acabar l'acte el representant de la Creu Roja de Barcelona, senyor Llopis, col·locà una corbata al nou estendard com a recompensa d'una ofrena que la Coral li havia fet a ell temps enrere en una visita que va fer al poble.

Fotografia de l'any 1964, quan la Coral celebrà, erròniament, el centenari de la seva fundació. A la fotografia hi ha les autoritats de l'època amb els estendards de la Coral Euterpe, el de la Coral Diana i el de la Federació de Cors de Clavé, el president de la qual era el senyor Capdevila

2- Restauració de l'Església romànica de Sant Esteve de Cervelló

En segon lloc hi havia damunt la taula de l'Ajuntament el projecte de restauració de l'antiga església d'estil romànic de Sant Esteve de Cervelló. Ens referim a l'actual església avui dita de Santa Maria de Cervelló. Potser moguts per l'escrit, que uns quants anys abans (1916), havia fet mossèn Josep Mas Domènech³.

Aquest mossèn, els dies 25 i 27 de desembre de 1916, va publicar al diari barceloní "El Correu Catalán", unes ressenyes històriques de Cervelló, entre les quals transcriví l'acta de consagració de l'antiga església romànica del poble, segons un original de 1533. El més destacat, però, fou el lament en veure la degradació d'aquella joia romànica del segle XI. Una degradació que venia motivada perquè l'església, a partir dels anys 1876, havia estat tancada al culte religiós i per tant abandonada a la seva sort. El mossèn, mitjançant l'escrit de "El Correo Catalán", deia que "Aquesta església [...] tan digne de conservar-se, i altres jorns tan concorreguda, resta isolada al cor del bosc, rebent només que les visites dels ocells que per allí volen,

L'antiga església romànica del segle XI. Foto de l'any 1900

i les salutacions dels pins que, empesos pel vent, li fan reverència”.

Potser motivats per aquest escrit de mossèn Josep Mas, la darrera setmana del mes de gener de 1922, l'alcalde de Cervelló, Josep Riba Joan⁴ i el rector del poble, es van entrevistar amb el president de la Mancomunitat de Catalunya, en Josep Puig i Cadafalch, a fi de comunicar-li la necessitat de la restauració de l'antiga església romànica de Cervelló. Vuit mesos després, és a dir: a primers del mes de setembre de 1922, una comissió de veïns de Cervelló, composta per l'alcalde Josep Casanellas i el rector, Fèlix Corrons, més la col·laboració de la Mancomunitat de Catalunya i l'Ajuntament de Cervelló, varen donar compte de la tasca de restauració de l'Església romànica duta a terme fins aleshores. Una tasca que va anar a càrrec de Jeroni Martorell Terrats, arquitecte que ja havia participat en la conservació de diversos monuments de Catalunya.

El dilluns, dia 25 de setembre, es va aprofitar la festivitat⁵ de Santa Maria per fer la inauguració de la seva restauració.

3- Un camp de futbol projectat pels joves de Cervelló

A Aquell mateix més de setembre de 1922 una colla de joves de Cervelló, amants del futbol i de l'esport es van unir per aplanar un terreny per a construir-hi un camp de futbol. Possiblement es tractava del camp que s'anomenà “Camp de la Rajolaria”, situat als entorns d'on avui hi ha el carrer de Tomàs Villar.

4- La fàbrica de sedes de Joan Batllell Vila

Un altre esdeveniment important per a la població de Cervelló, que ocorregué en aquell any de 1922, fou la creació de la fàbrica de sedes del senyor Batllell. En Joan Batllell Vila, era un ciutadà de Sabadell, nat el 31 d'octubre de 1888 que a l'edat de 34 anys fundà la fàbrica de sedes a la població, coneguda com "la fàbrica de sedes del molí" ubicada al lloc anomenat "El Grau".

En la creació d'un taller amb una dotzena de telers donà feina a una bona part de la població femenina, tant de Cervelló com de La Palma.

5- Les eleccions municipal del mes de febrer

Com hem dit al principi d'aquest treball, a un any escàs del cop d'estat perpetrat pels militars, comandats pel capità general de Catalunya, Miguel Primo de Rivera, la població de Cervelló no s'estava pas de fer una vida social plena d'activitats, tant culturals com empresarials i, evidentment, polítiques. El mes de febrer hi hagué eleccions municipals i, com la gran majoria de les vegades, les batusses dialèctiques no hi van pas faltar. L'alcalde sortint, en Josep

Riba Joan, en les seves memòries (1947) i en relació amb aquestes eleccions, deixà escrit:

“Con todo esto se acercaba el día en que debía terminar el mandato de alcalde (vol dir el seu mandat). Yo contaba los días como si fuesen monedas de oro. Deseaba ardientemente dejar el cargo, estaba nervioso, esperaba el final de año como la propia vida. Me propusieron continuar otro bienio y les dije: “Me dan mil pesetas diarias y no quiero serlo, estoy harto de todo mando; quiero terminar y no me digan nada”. Vino el día esperado [5 de febrer de 1922], con gran alegría por parte mía. Tomaron asiento aquellos que hacía mucho tiempo querían mando. Al entrar, todo son felicitaciones y al salir te dan una patada. En aquella reunión di las explicaciones de trámite y rendí cuentas. Les dije: “Señores del nuevo Ayuntamiento, les dejo en caja 10.082 pesetas, todo pagado, no se debe un céntimo. Además, el Consistorio sin luchas de ninguna clase”. El nuevo alcalde me dio las gracias en nombre del nuevo Ayuntamiento y en nombre propio, y fin.

Al nuevo consistorio no le duró mucho la alegría...”

En Josep Riba es refereix al cop d'Estat de Primo de Rivera que va derogar tots els ajuntaments del país i obligà, per Decret Llei, que els alcaldes havien de ser militars retirats, un home de carrera o que fos metre d'escola i si no fos possible, el càrrec d'alcalde l'ostentaria el capellà del poble. A Cervelló l'alcaldia passà a mans del mestre d'escola, Mariano Marco Coscollà, que l'ocupà fins a la caiguda del dictador (1930). A l'escrit de les Memorias de Josep Riba s'hi entreveu la mala maror que embolcallaven les qüestions municipals. Però, amb tot, la població tenia un cert esperit constructiu, ja fos en assumptes culturals o empresarials. La vida, malgrat les desavinences polítiques, continuava fent camí.

NOTES

1- Segons Viquipèdia(Enciclopèdia Lliure) Els darrers anys de la vida de Clavé provocaren, per la seva activitat política, una decadència dels Cors i a la mort el fundador el 1874 perderen el caràcter reivindicatiu obrer. Enric Morera s'encarregà de la direcció de la societat Euterpe fins al 1895. Fins al 1920 no s'organitzaren en cap entitat federativa. El 1936, a les vigílies de la guerra, s'unificaren formant la Federació Euterpense de Cors i Orfeons de Clavé, prenent com a butlletí, l'hereu de l'entitat majoritària, "L'Aurora Claveriana". La guerra paralitzà les activitats dels cors i de la reunificada federació, i fins al 1951 no es tornaren a reorganitzar com a Federació de Cors de Clavé. Des d'aleshores han rebut nombroses condecoracions, que culminaren amb la proclamació del 1999 com a Any Clavé.

* * *

2- Salvador Muntaner a més de ser el president de l'Ateneu Benèfic i Instructiu de Cervelló era el director del quadre escènic cervelloní anomenat en aquella època "Esbart Teatral Cervelloní". Un esbart teatral que dugué a terme un seguit de representacions d'obres teatrals de diversos autors de l'època, entre elles "Mar i Cel" de Guimerà que fou escenificada el dia 25 de setembre de 1919, sota la direcció musical d'Emili Serra Mac, director de la Coral Diana i secretari de l'Ajuntament de Cervelló

* * *

3- Josep Mas, fou arxiver a la Catedral de Barcelona i un investigador sobre la història dels pobles del Bisbat de Barcelona. Va publicar una gran quantitat d'estudis, dels quals caldria destacar les Notes històriques del Bisbat de Barcelona.

* * *

4- Hem anotat Josep Riba i Joan com a alcalde de Cervelló perquè fins aleshores, és a dir fins al mes de gener ell ostentava aquest càrrec ja que les eleccions municipals de les quals sortí elegit com a nou alcalde Josep Casanellas Campderrós, es van celebrar el dia 5 de febrer de 1922, per tant, creiem versemblant que a la Mancomunitat de Catalunya hi anés en Riba com actual alcalde.

* * *

5- Santa Maria de Cervelló va morir el dia 19 de setembre de 1290 i el calendari senyala aquest dia com festivitat de la santa.

BIBLIOGRAFIA:

- ♦ Arxiu Parroquial de Sant Esteve de Cervelló
- ♦ Centre Comarcal del Baix Llobregat
- ♦ ECO DE EUTERPE, periòdic fundat per Josep Anselm Clavé l'any 1859
- ♦ EL CANT CORAL AL BAIX LLOBREGAT, 2010 de Joan Jordana i Ollé, pàgina 11
- ♦ Hemeroteca de La Vanguardia, 3 de setembre 1922, pàgina 18
- ♦ L'ECO DE EUTERPE I ELS CORS DE CLAVÉ AL BAIX LLOBREGAT (1861-1880), 1994 d'Agustí Garcia i Larios
- ♦ MEMORIA SOBRE LAS SOCIEDADES CORALES EN ESPAÑA, 1865 Mariano Soriano Fuertes
- ♦ MEMORIAS, 1947 de Josep Riba Joan
- ♦ NOCIONES D'HISTÒRIA DE CERVELLÓ, 2004 de Josep Llurba Rigol
- ♦ Programa de la Societat Coral Diana de Cervelló, 1989

Josep i Gemma